

Професійна орієнтація учнів позашкільних навчальних закладів на педагогічні спеціальності: пошук підходів

Надія СВИНЦИЦЬКА,

аспірант Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

У контексті модернізації галузі освіти актуалізується питання змісту і форм педагогічної діяльності. Зважаючи на це, особлива увага звертається на важливий педагогічний принцип – наступності, що потребує об'єднання і координації зусиль різних суспільних інституцій, зокрема закладів усіх освітніх рівнів [1]. Значущість цієї проблеми пов'язана, зокрема, з труднощами соціалізації дитини під час її переходу від однієї освітньої ланки до другої.

Загальновідомо: соціалізація є процесом інтеграції особистості в соціум, що виявляється в її пристосуванні до соціокультурних умов життєдіяльності [4]. Важливим аспектом соціалізації є професійна діяльність. Дослідження сучасних науковців засвідчують, що після здобуття загальної середньої освіти діти не зорієнтовані на вибір майбутньої професії, він здійснюється зазвичай під впливом випадкових чинників. У результаті більшість випускників вищих навчальних закладів працевлаштовуються не за фахом. Ще гіршою є ситуація щодо спеціалістів у педагогічній сфері, оскільки йдеться про інтелектуальний стан суспільства у державі. Тож вирішення цієї проблеми пов'язано з професійною орієнтацією дітей і молоді під час здобуття загальної середньої освіти.

До проблеми професійної орієнтації зверталися Б.Федоришин, Н.Філатова, Н.Побірченко, Н.Литвинова, В.Синявський, О.Митник, І.Томаржевська та ін.

Питання професійного становлення особистості вивчали В.Мадзігон, В.Андріяшин, В.Бондар, Ю.Гузь та ін. Проте педагогічні можливості професійної орієнтації та сприяння свідомому професійному самовизначенню учнів щодо педагогічної діяльності шляхом налагодження співпраці вищих і позашкільних навчальних закладів досі не було обґрунтовано.

Тому **метою статті** є аналіз співпраці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та Малої академії наук як складової позашкільної освіти щодо професійної орієнтації учнів на педагогічні спеціальності.

Нагальною проблемою сьогодення є відсутність механізму професійного відбору педагогічно зорієнтованих учнів для навчання у вищих педагогічних навчальних закладах. У наслідок цього спостерігається небажання дітей і молоді здобувати вищу

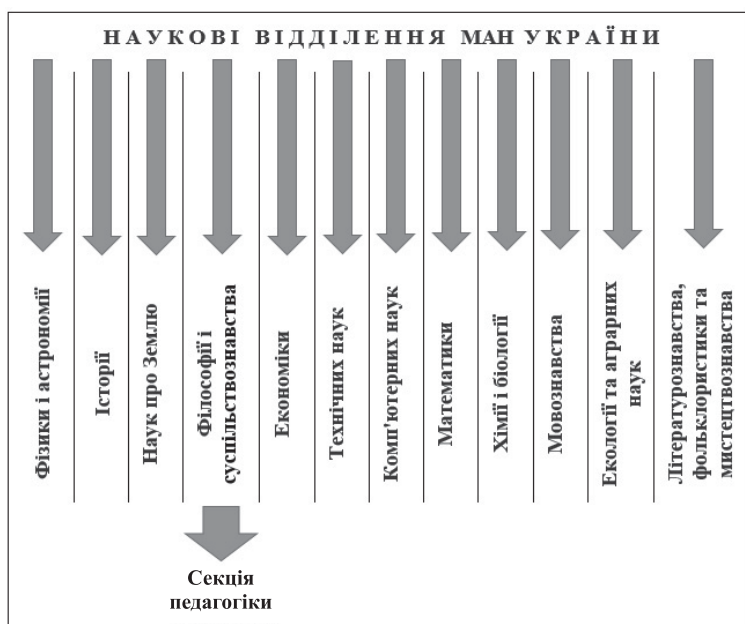
педагогічну освіту, а навчальні заклади залишаються без молодих педагогів. Необхідним кроком у цьому напрямі вважаємо пошук реальних можливостей для здійснення професійного відбору дітей, що сприяло б їх вчасній соціалізації у професійній сфері. На сучасному етапі розвитку суспільних наук проблема соціалізації є багатоаспектною; наявна значна кількість підходів у її визначенні, проте більшість науковців наголошують на інтеграції соціалізації з процесами навчання і виховання [2].

Для позашкільної освіти соціалізація – процесуальна складова поряд із навчанням, вихованням і розвитком. Саме у позашкільній освіті соціалізація як процес і результат передбачає спілкування з широким колом людей та вирішення питань у нових видах діяльності, що є нехарактерним для школи. Це сприяє формуванню соціальних якостей особистості, вдосконаленню комунікативних здібностей та особистісному самовизначенню.

Діяльність Малої академії наук як складової системи позашкільної освіти України спрямована на реалізацію державної політики щодо роботи з обдарованими дітьми та талановитою учнівською молоддю, створення сприятливого соціального середовища для обдарованих дітей, задоволення потреб учнівської молоді у професійному самовизначенні та творчій самореалізації відповідно до їх інтересів і здібностей [3].

Структура Малої академії наук охоплює 12 відділень, які поєднують секції, пов'язані з галузями наукових знань (див. схему). Секція педагогіки, яка розпочала діяльність 2013 р., належить до суспільних наук, тому й функціонує у рамках відділення філософії та суспільствознавства. Із самого початку діяльності секції педагогіки в КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді» укладено договір про співпрацю з Національним педагогічним

Структура наукових відділень Малої академії наук України

Схема

провести педагогічне дослідження і запропонувати шляхи вирішення цієї проблеми. Така форма організації навчального процесу є ефективною, тому що діти відзначаються високим рівнем мотивації під час виконання роботи, а рівень самостійної пізнавальної діяльності учнів є високим, адже застосовуються евристичні методи навчання.

Робота секції охоплює всі організаційні форми, проте перевага надається активним, де учень має можливість виявити себе під час виконання колективних завдань. Тому важливою складовою є активна участь дітей у різноманітних конференціях, форумах, «круглих столах», дискусійних клубах. Вони організуються за участі кафедри позашкільної освіти НПУ імені М.П. Драгоманова та присвячуються різним питанням і проблемам. Діагностування засвідчує, що за період навчання в учнів значно підвищується рівень комунікативних навичок, що ви-

являється у вмінні правильно висловлювати свою думку, аргументувати та доводити твердження.

Оскільки важливим завданням роботи секції є професійний відбір дітей на педагогічні спеціальності, особлива увага звертається на психологічне тестування щодо схильності до педагогічної професії за визначеними методиками дослідження (див. табл.). Вони проводяться систематично – один раз на рік.

Принциповим організаційним питанням також є проведення занять на базі університету та на основі зв'язку з реальними педагогічними умовами, що сприяє створенню у дітей повної картини професійної педагогічної діяльності.

Отже, налагодження ефективної співпраці між вищим та позашкільним навчальними закладами розглядаємо як систему формування готовності зростаючої особистості до професійного самовизначення, що позитивно впливатиме на підготовку педагогів у майбутньому та сприятиме вирішенню проблеми поповнення педагогічної сфери висококваліфікованими фахівцями.

Дослідження серед випускників секції підтверджують, що процес соціалізації та адаптації під час навчання в умовах вищого навчального закладу

являється у вмінні правильно висловлювати свою думку, аргументувати та доводити твердження.

Оскільки важливим завданням роботи секції є професійний відбір дітей на педагогічні спеціальності, особлива увага звертається на психологічне тестування щодо схильності до педагогічної професії за визначеними методиками дослідження (див. табл.). Вони проводяться систематично – один раз на рік.

Принциповим організаційним питанням також є проведення занять на базі університету та на основі зв'язку з реальними педагогічними умовами, що сприяє створенню у дітей повної картини професійної педагогічної діяльності.

Отже, налагодження ефективної співпраці між вищим та позашкільним навчальними закладами розглядаємо як систему формування готовності зростаючої особистості до професійного самовизначення, що позитивно впливатиме на підготовку педагогів у майбутньому та сприятиме вирішенню проблеми поповнення педагогічної сфери висококваліфікованими фахівцями.

Дослідження серед випускників секції підтверджують, що процес соціалізації та адаптації під час навчання в умовах вищого навчального закладу

Таблиця

Психологічні методики для діагностування професійно-значущих якостей особистості

Предмет дослідження	Методика дослідження
Психодинамічні якості	Методика Г.Айзенка
Особистісні якості	Варіант методики Н.Кузьміної Модифікація методики М.Рокача
Особливості спілкування	Методика КОС-1
Психічні процеси	Методика ВН-2 Складання чисел з переключенням Методика «Складні асоціації»

відбувається без явних ускладнень та емоційного напруження. Це засвідчує ефективність функціонування окресленої системи співробітництва між вищою та позашкільною освітою на платформі секції. Тому подальшого дослідження потребує питання обґрунтування педагогічних можливостей Малої академії наук України як унікального освітнього середовища та впровадження експериментальних проектів за участі вищих навчальних закладів з підготовки до професійного самовизначення учнів у інших галузях.

Література

1. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні: моногр. / О.В. Биковська. – К.: ІВЦ АЛКОН, 2006. – 356 с.
2. Лещук Г.В. Соціалізація особистості як соціально-педагогічне явище / Г.В. Лещук // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка, соціальна робота» – 2011. – №20. – С. 71–73.
3. Лісовий О.В. Новітні тенденції розвитку позашкільної освіти та їх реалізація в умовах інноваційного функціонування Малої академії наук України / О.В. Лісовий // Наукові записки Малої академії наук України: Педагогічні науки. – 2012. – №2. – С. 14–20.
4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є. Мойсеюк. – 5-те вид., доп. і перероб. – Біла Церква: Білоцерківська книжкова фабрика, 2007. – 656 с.

ориентированных детей для подготовки будущих педагогов. Обосновано, что это станет предпосылкой их самореализации в профессиональной деятельности и позитивной социализации. Очерчены организационные условия сотрудничества учебных заведений в области педагогики.

Ключевые слова: высшее учебное заведение, педагогика, внешкольное учебное заведение, профессиональная ориентация, профессиональный отбор, профессиональное самоопределение, самореализация, социализация.

Nadiya SVINTSYTSKA

Professional orientation of afterschool educational establishments of students on pedagogical specialties: search of approaches

In the article the experience of joint interaction higher school and afterschool educational institutions to create a unique educational environment aimed at forming a potential mechanism educationally oriented professional selection of children for training future teachers, which would be a prerequisite for their self-determination in professional activities and the result of positive socialization. Grounded organizational modalities of cooperation in the field of education pedagogy.

Keywords: afterschool educational institutions, education, institution of higher education, professional orientation, professional selection, professional self-determination, self-realization, socialization.

Анотації

Надія СВИНЦИЦЬКА

Професійна орієнтація учнів позашкільних навчальних закладів на педагогічні спеціальності: пошук підходів

У статті розглянуто досвід взаємодії вищого та позашкільного навчальних закладів із метою створення унікального освітнього середовища, спрямованого на формування потенційного механізму професійного відбору педагогічно орієнтованих дітей для підготовки майбутніх педагогів. Обґрунтовано, що це є передумовою їхньої самореалізації у професійній діяльності та позитивної соціалізації. Окреслено організаційні умови співпраці навчальних закладів у галузі педагогіки.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, педагогіка, позашкільний навчальний заклад, професійна орієнтація, професійний відбір, професійне самовизначення, самореалізація, соціалізація.

Надежда СВИНЦИЦКАЯ

Профессиональная ориентация учащихся внешкольных учебных заведений на педагогические специальности: поиск подходов

В статье рассматривается опыт взаимодействия высшего и внешкольного учебных заведений с целью создания уникальной образовательной среды, направленной на формирование потенциального механизма профессионального отбора педагогически